

VAD UPPRÄTTHÅLLER KÖNSSKILLNADER I UTBILDNINGSVÄL?

SYV-dag 18 oktober 2024

Boel Kristiansson och Jakob Lindahl, seniora utredare Jämställdhetsmyndigheten

Kvinnor och män ska ha
samma makt att forma
samhället och sina egna liv

Sveriges jämställdhetspolitiska mål

PROBLEMET MED KÖNSBUNDNA VAL

- Central fråga för jämställdhetspolitiken
  - Del av en strukturell maktordning
  - Rättvisa, personlig utveckling och samhällsekonomisk effektivitet
- Aktuell fråga med historiska rötter
  - Arbetsdelning skapas med hjälp av lagstiftning, vetenskap och religion
  - Könskodning varierar i tid och rum

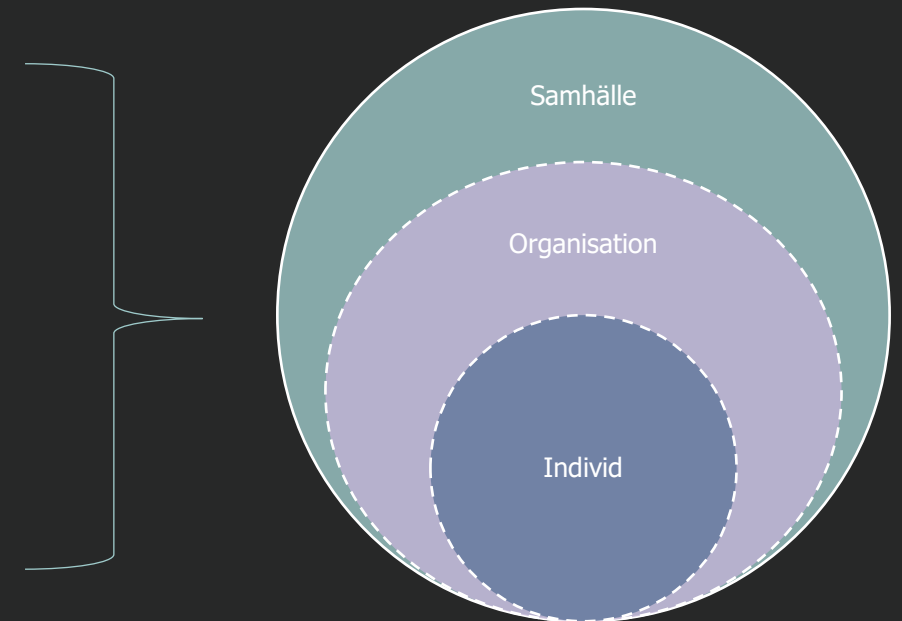
TRE SAMMANLÄNKADE UPPDRAG

- Forskning och kunskap om könsskillnader i utbildningsval. *Rapporten "Val efter eget kön"*, februari 2022
- Förslag för en jämställd rekrytering till välfärden. *Rapporten "Så ska fler välja jobb i välfärden"*, april 2023
- Främja samverkan kring könsbundna studie- och yrkesval samt en studie om hur arbetet bedrivs utanför nordn. *Pågår till april 2026*

FÖRKLARINGSFAKTORER PÅ TRE NIVÅER

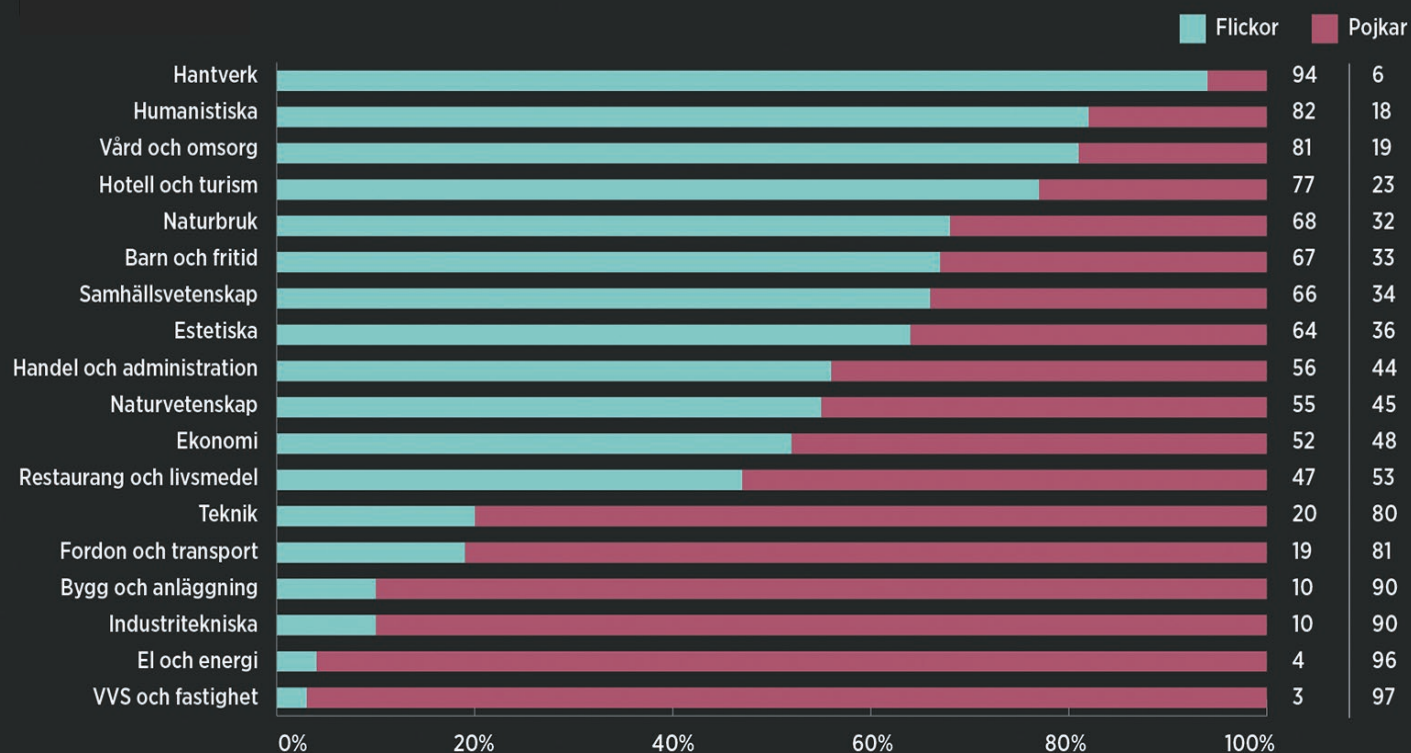
- Överblick – hur ser könssegregeringen ut?
- Kunskapsläge – vad driver och upprätthåller segregeringen?
- Åtgärder – vilket fokus har tidigare åtgärder haft och vad blir viktigt framåt?

HUR SER KÖNSSEGREGERINGEN UT?

- Av samtliga studenter på yrkesprogrammer är 60 procent pojkar och 40 procent flickor
- På det största yrkesprogrammet, El och energi, utgör pojkarna 96 procent av de drygt 15 000 eleverna.
- På gymnasieskolans populäraste program, Samhällsvetenskap, utgör flickorna 66 procent av de drygt 61 000 eleverna.

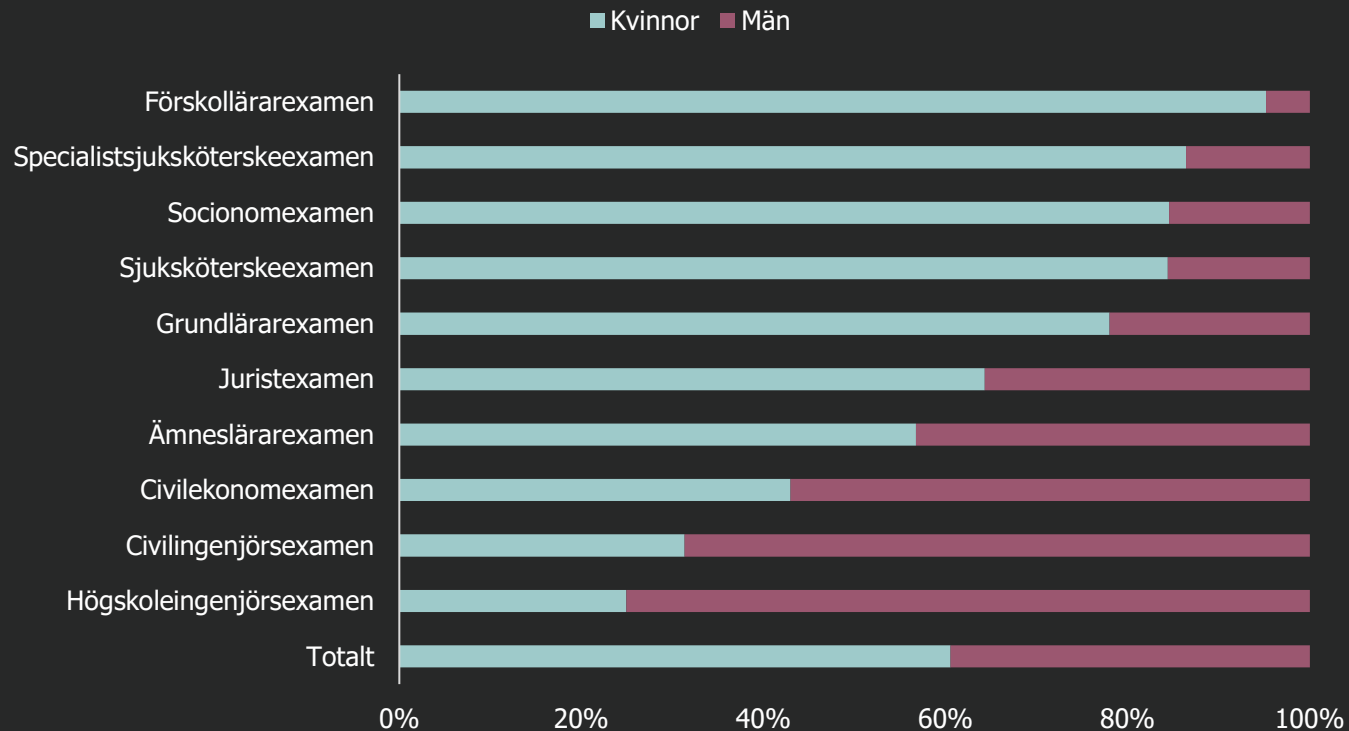
Avgångna från gymnasieskolan efter program eller anknnytning till program.
Fördelning i procent efter läsår, gymnasieprogram och kön. Läsåret 2021/22

Källa: Skolverket

HUR SER KÖNSSEGREGERINGEN UT?

Nybörjare på de tio största yrkesexamensprogrammen i högskolan höstterminen 2022. Könsfördelning i procent

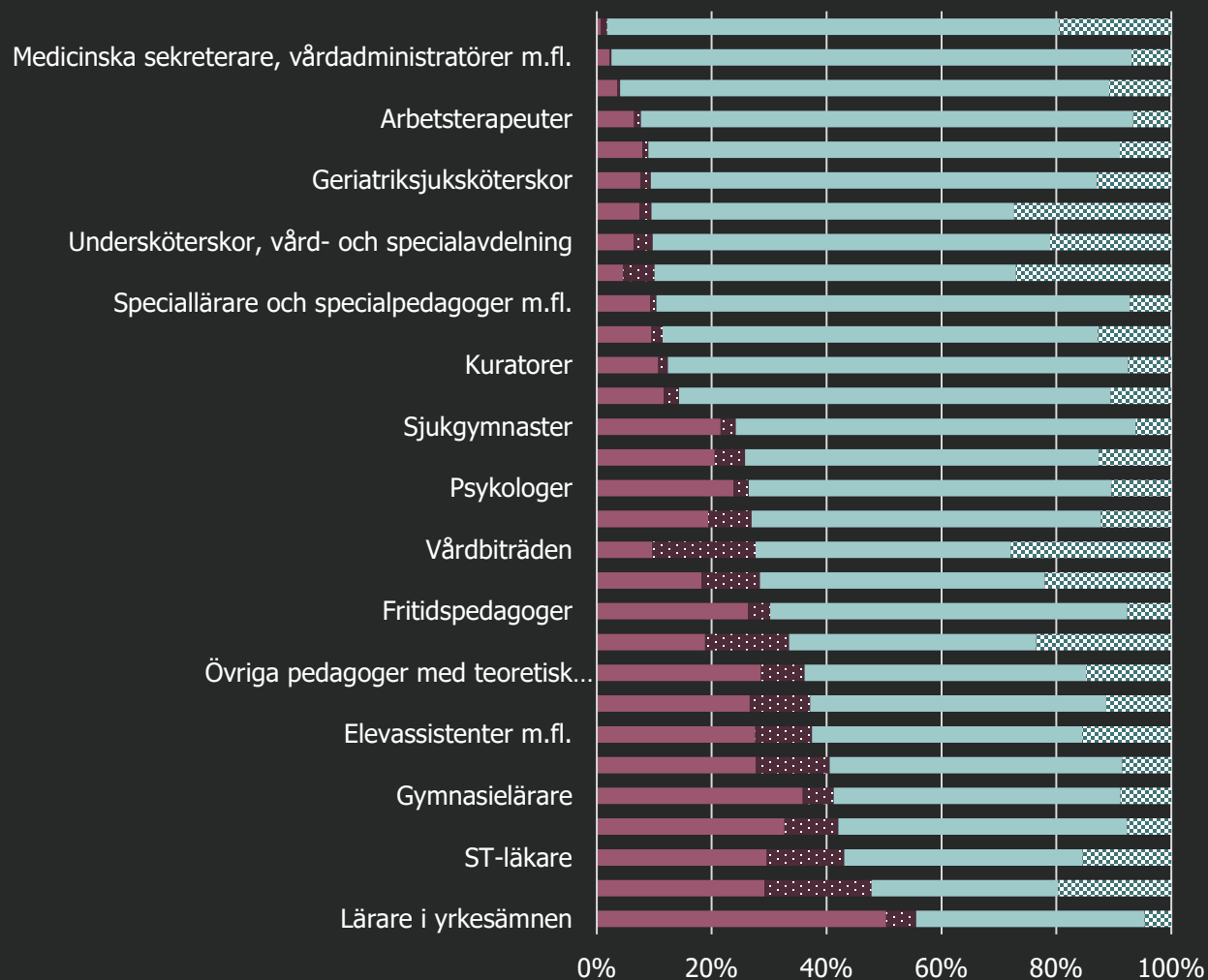

- Under läsåret 2022/23 var 64 procent av de som examinerades från universitet och högskolor på grund och avancerad nivå kvinnor.
- Andelen kvinnor har ökat inom samtliga av de större yrkesexamensprogrammen sedan början av åttiotalet. Andelen män har minskat eller ligger kvar på samma lägre nivåer.
- Kvinnor och män forskar delvis inom olika ämnen

Källa: Universitetskanslersämbetet

HUR SER KÖNSSEGREGERINGEN UT?

■ Män, inrikes födda ■ Män, utrikes födda ■ Kvinnor, inrikes födda ■ Kvinnor, utrikes födda

- Bland de anställda i kommuner och regioner är 4 av 5 kvinnor
- 1 av de 30 största yrkena i välfärden är (marginellt) mansdominerat
- Drygt 80 procent av de sysselsatta männen arbetar i privat sektor, medan motsvarande siffra för kvinnor uppgår knappt 55 procent.
- Knappt 20 procent av alla kvinnor och män på den svenska arbetsmarknaden arbetar inom ett yrke med jämn könsfördelning
- Män blir chefer i högre utsträckning än kvinnor

Könsfördelning inom de 30 största välfärdsyrkena, 2020 Källa: SCB

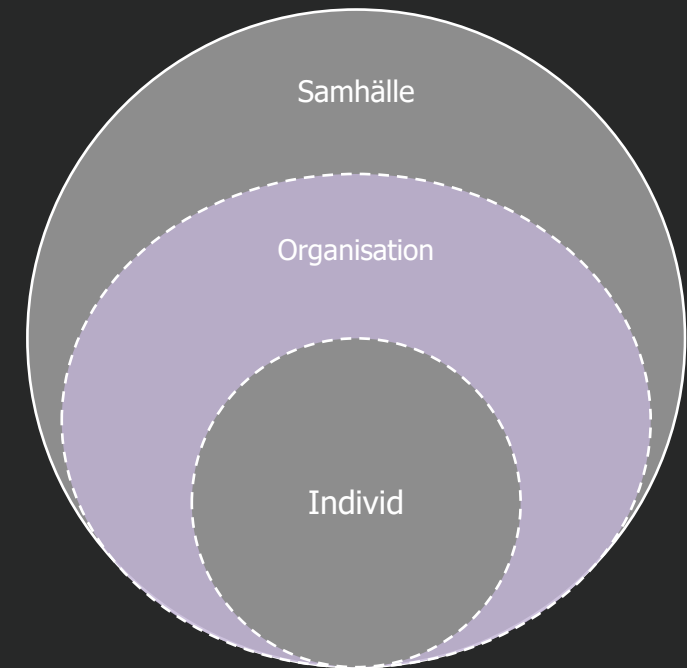
INDIVIDUELL NIVÅ

- Uppfattningar om den egna förmågan
- Värderingar attityder och yrkesmål
- Familjebakgrund och omgivning

ORGANISATORISK NIVÅ

- Skilda villkor i könskodade verksamheter
- Diskriminerande ämneskulturer och normer
- Information och vägledning

SAMHÄLLELIG NIVÅ

- Utbildningsreformer och skolmarknad
- Identitetsprocesser och idéer om kön, valfrihet och kompetens
- Lokalt utbildningsutbud och den lokala arbetsmarknaden

TIDIGARE ÅTGÄRDER FÖR ATT MINSKA KÖNSSKILLNADER I STUDIEVAL

- Åtgärder har i huvudsak riktats mot individnivå
- Flickors och kvinnors studieval har stått i fokus
- Faktorer på organisatorisk och samhällelig nivå är svårare att komma åt (men inte omöjliga)

FRAMÅTBLICK

- Höj statusen på välfärdstjänster
- Betona könslighet och att övning ger färdighet
- Motverka ojämlikhetsskapande ämneskulturer och normer i studiemiljön
- Motverka diskriminering, sexuella trakasserier och våld i studiemiljön
- Utveckla studie- och yrkesvägledningen, även inom arbetsmarknadspolitiken

TACK!

boel.kristiansson@jamstalldhetsmyndigheten.se
jakob.lindahl@jamstalldhetsmyndigheten.se

jamstalldhetsmyndigheten.se

[Jämställdhetsmyndigheten](https://www.linkedin.com/company/jamstalldhetsmyndigheten)

[@jamstalldhetsmyndigheten](https://www.instagram.com/jamstalldhetsmyndigheten)

[Jämställdhetsmyndigheten](https://www.facebook.com/jamstalldhetsmyndigheten)